

Svenska som andraspråk 3 Alla pedagogiska planeringar

Muntligt arbete

Centralt innehåll och kunskapskrav

I det centrala innehållet gällande muntlig framställning anges för kursen svenska som andraspråk 3 "Muntlig framställning av utredande och argumenterande slag för olika mottagare. Strategier för att förstå och göra sig förstådd i samtal, diskussioner, debatter och föredrag. Faktorer som gör en muntlig presentation intressant och övertygande och hur presentationstekniska hjälpmedel kan användas för att stödja och förbättra en muntlig presentation. Deltagande i samtal och diskussioner, där språk, innehåll och disposition anpassats till syfte och mottagare, och där argument används för att tydliggöra egna åsikter och bemöta andras argument. Disposition, språkliga drag och retoriska grepp i olika typer av muntlig framställning".

I kunskapskraven formuleras kvaliteter i att samtala om ämnen som rör vardag, samhälle, studier och arbete, och anpassa sitt språk efter ämne, syfte, situation och mottagare, att diskutera och bemöta andras argument och understödja egna, att hålla väldisponerade muntliga anföranden med stöd av presentationstekniska hjälpmedel och retoriska grepp och i allt detta att ordförråd, uttal och den grammatiska behärsningen stödjer kommunikationen.

I Skolverkets kommentarmaterial diskuteras särskilt begreppet "presentationstekniska hjälpmedel", där man skriver att "Undervisningen ska behandla hur presentationstekniska hjälpmedel kan användas för att *stödja och förbättra en muntlig presentation*. I kunskaper om muntlig framställning av idag ingår även förmågan att använda olika typer av presentationstekniska hjälpmedel. Med presentationstekniska hjälpmedel avses inte bara datormedierade presentationsprogram, utan även whiteboard, blädderblock och liknande. Den aktuella punkten i det centrala innehållet syftar inte främst på kunskaper om tekniken, utan hur tekniska hjälpmedel på bästa sätt integreras i framställning, så att de blir till ett stöd för det innehåll som ska förmedlas, inte en ren utsmyckning".

Idéer och lektionsupplägg.

I materialet finns två förslag på sätt att arbeta med material från webbplatsen: **Skapa presentationer med ord och bild** och **Talanalys**.

Skapa presentationer med ord och bild

Material

Det rika **bildmaterialet** på webbplatsen ger mycket goda möjligheter att skapa presentationer där ord och bild samverkar. Artikeln ur Populär historia **Strindberg hyllad och hatad** (Torbjörn Forslid i Populär Historia 2012:3) ger en god och ganska lättillgänglig biografisk grund. Utöver detta finns material från **Stockholmskällan** särskilt framtaget med tanke på Strindberg och *Ett halvt ark papper*. Här finns verkligen incitament för att arbeta med skapande av texter där ljud och bild samspelar!

Material från www.etthalvtarkpapper.se

Att göra:

Presentera August Strindberg! Resonera om hur man gör för att skapa både ett intresse för arbetet och ett intressant resultat? Ett sätt kan vara att börja med att titta på respektive lyssna till två korta och sinsemellan ganska olika presentationer av August Strindberg:

- Först den korta animerade **film** gjorts särskilt för denna webbplats. Se på filmen och diskutera med eleverna: vilka vänder sig den till? Vad lyfter den fram ur Strindbergs liv och gärning? Vad finns inte med? Hur kan upphovsmännen ha resonerat? Vad är vinsten med att göra på detta sätt? Vad förlorar man?
- Sedan **Hugo Hanséns tal** vid invigningen av Strindbergsåret i Stockholm den 22 januari 2012. Talet finns också som **textfil**. Vad lyfter han fram i sitt tal? Vad finns inte med? Hur kan han ha resonerat? fördelar med det? Nackdelar?

Efter denna inledning kan eleverna få i uppgift att skapa en egen författarpresentation. Genom att välja fokus tvingas eleverna att tydligare sovra och sortera, och får hjälp att både upptäcka intressanta detaljer och att skriva något som inte nödvändigtvis blir en genomgång av hela författarens liv och verk.

Ett annat sätt att gå till väga är att ta bilder som utgångspunkt. En författarpresentation helt byggd på Strindbergs självporträtt? Eller som utgår från hans familj?

Retorisk analys

Material

Låt eleverna **lyssna** på, och också **läsa** Hugo Hanséns tal vid invigningen av Strindbergsåret på Stadsteatern den 22 januari 2012.

Att göra:

Låt eleverna analysera Hugo Hanséns tal. Förslag på frågor att använda finns sist i filen.

Analys av Hugo Hanséns tal vid invigningen av Stockholms stads Strindbergfiranden 2012

- Om man betraktar det här talet som ett argumenterande tal: vilken är Hugo Hanséns tes?
- Vilka är i så fall hans argument för tesen?
- Vilka motargument bemöter han?
- Hur lägger han upp sitt tal?
 - Hur fångas publikens intresse i inledningen?
 - Hur är huvuddelen strukturerad?
 - Hur knyter Hansén ihop talet?
- Det finns en hel del retoriska finesser i talet. Ge exempel på hur Hansén använder
 - Stilbrott
 - Kontraster
 - Liknelser
 - Citat
 - Hopning
 - Tretal
 - Övåntade vändningar
 - Annat?
- Vad tycker du är det bästa med Hanséns tal? Varför? Något du hade gjort annorlunda? Varför?
- Hur bedömer du talet som helhet? Varför?

Skrivande

Centralt innehåll och kunskapskrav i ämnesplanen

I det centrala innehållet för svenska som andraspråk 3 anges ” Skriftlig framställning av utredande och argumenterande texter av vetenskaplig karaktär. Strategier för att skriva olika typer av texter som är anpassade efter ämne, syfte, situation och mottagare. Textuppbyggnad, textmönster och språkliga drag. Referat- och citatteknik samt grundläggande kunskaper i källkritik. Läsning av och samtal om texter av olika slag, med tonvikt på att strukturera, referera, värdera och kritiskt granska större textmängder, samt diskutera dispositionen, språket och stilen i texter av vetenskaplig karaktär.”

I kunskapskraven anges olika kvalitéter i förmågan att skriva texter av vetenskaplig karaktär och anpassa till ämne, texttyp, mottagare och situation, samt att strukturera, referera, värdera, granska och sammanfatta, muntligt och skriftligt, olika slags texter och omsätta sin sammanfattning i skriftlig sammanställning.

I Skolverkets kommentarmaterial poängteras att fokus när det gäller vetenskapliga texter ska ligga på de centrala gemensamma drag som är typiska för olika former av texter av vetenskaplig karaktär.

Skriv en utredande och/eller argumenterande text

Det finns många möjligheter inom svenskämnet att skriva om August Strindberg som författare, som samhällskritiker, som privatperson, som mångsysslare. Ännu fler möjligheter ges om samarbete sker med andra ämnen som t.e.x historia, samhällskunskap, psykologi, filosofi eller religion. För att eleverna ska få möjlighet att verkligen använda och behöva hantera ”större textmängder”, och att dessutom möta vetenskapliga texter från olika discipliner är ett samarbete över ämnesgränser att förordas!

Material:

Stockholmskällan har ett rikt **bildmaterial**, och har bidragit med en särskild version av ”Ett halvt ark papper” med **historiska bilder**. Webbplatsen innehåller flera användbara sakprosatexter, Torbjörn Forslids *Strindberg hyllad och hatad* ur Populär Historia 2012:3, samme författares *Berättande och minne i Strindbergs ”Ett halvt ark papper”* ur edda 1998:1 samt Barbro Ståhle Sjönell's *Världens bästa novell: August Strindbergs ett halvt ark papper* ur *Strindbergiana* 23:e samlingen, Atlantis 2008.

De vetenskapliga texterna är ganska avancerade, och kan vara nog så svårtillgängliga. En hjälp i att hantera både vetenskapligt text i sig, med notssystem och hänvisningar, finns i ett kopieringsunderlag utifrån Ståhle Sjönell's text.

Uppgift:

Beroende på om eleverna ska arbeta enbart inom svenskämnet's ramar, eller om samarbete ska ske med andra ämnen finns naturligtvis en uppsjö av möjliga skrivuppgifter. En del kan vara utredande, men det är ju också möjligt att förena utredande och argumenterande text (Strindberg som kvinnornas värste fiende?). Kan vi utmana eleverna att med Huga Hanséns ord från invigningstalet vid Stockholms stads invigning av Strindbergsåret 2012 ”tvinga honom att belysa vår tid. Så att vi i dialog med hans verk och med varandra lär oss något om oss själva”?

"Världens bästa novell: August Strindbergs "Ett halvt ark papper" *En genre- och textanalys* (Barbro Ståhle Sjönell ur *Strindbergiana* 23, Atlantis 2008)

Hjälp för att förstå och få en översikt av texten

Struktur

- Det här är en vetenskaplig text – författaren måste visa var hon har hämtat sina uppgifter, och redovisa vilken forskning hon bygger sina slutsatser på. För att kunna hänvisa tydligt använder hon noter, som markeras med små upphöjda siffror i brödtexten (brödtext="grundtexten"). Noterna har samlats efter artikeln.
 - På textens första sida (s 87) finns tre noter. Försök sammanfatta vad det är författaren vill lägga till förtydliga i respektive not. Varför tror du att hon valt att lägga den informationen i notsystemet och inte i brödtexten? Vad är fördelen med notsystemet, för författaren och för läsaren? Kan det finnas nackdelar – vilka i så fall?
 - Notförteckningen börjar på sid 104. På sid 105 finns flera noter som börjar med förkortningen Ibid. Vad betyder det när det står Ibid. i en not förteckning?
 - Sidhänvisningar kan se ut på olika sätt. Ibland står det till exempel s. 35-38, ibland s. 35 f och ibland s. 35 ff. Vad betyder de olika sätten att skriva sidhänvisningar?
- Ett sätt att få bättre förståelse av en lite svårare text är att försöka göra en kort sammanfattning av olika avsnitt. Här är exempel från artikelns första 8 sidor:
 - Inledningen* – berättar om att det inte finns särskilt mycket forskning om Strindbergs noveller, men ger skäl (att så många tycker om "Ett halvt ark papper") att bedriva just sådan forskning.
 - Strindbergs novellistisk* – är en genomgång av vilka typer av noveller Strindberg skrivit och hur de publicerats.
 - Placeringen av "Ett halvt ark papper" i Sagor* – förklarar varför "Ett halvt ark papper" finns i samlingen "Sagor", fast den inte tillhör genren sagor. Här diskuteras också vad en saga kan sägas vara, och vad en novell kan sägas vara (genrediskussion).
 - Dekonstruktion av "Ett halvt ark papper"* – redovisar en annan litteraturvetenskaplig forskares (Beata Agrell) analys av novellen, och beskriver att man kan använda hennes analys och kombinera med andra sätt att läsa novellen. Det är nu vad författaren kommer att göra i resten av artikeln.
 - Manuskriptet* – här går författaren nog igenom vad man kan säga om själva originalmanuskriptet till "Ett halvt ark papper".
 - Biografiska och genetiska aspekter* – här återger författaren andra forskares beskrivning av sådant som hände Strindberg och människor han kände vid den tid då han skrev novellen. Här finns också en hänvisning till **bild** på en telefonlista Strindberg själv hade
- Fortsätt själv!